

A
MAGYAR
KODÁLY TÁRSASÁG
HÍREI

SZERKESZTI:
MÁRKUSNÉ NATTER-NÁD KLÁRA

XXXIV. évfolyam – 2012/4
november

TARTALOM

Kodály Zoltán 130. évfordulójára – Szubjektív megemlékezés – <i>Szőnyi Erzsébet</i>	4
A Diósdai Nőiakar Kodály megemlékezései – <i>Márkusné Natter-Nád Klára</i>	6
Emléktábla avatás Turricsén – <i>Joób Árpád</i>	9
Lavotta Jánostól Kodály Zoltánig, Zenetudományi konferencia – <i>Márkusné Natter-Nád Klára</i>	12
<i>Hommage à Kodály</i> – Szolnoki Szimfonikus Zenekar Hangversenye	25
PRO CULTURA HUNGARIAE, kitüntetés Furiya Miyakonak – <i>szerk.</i>	26
Bécsben a Nemzetközi Kórusverseny első díjasa – <i>Nagy Éva Vera</i>	29
Magyar Örökség-díj – <i>Zelinka Tamás</i>	32
Köszöntő sorok Legányné Hegyi Erzsébet tiszteletére – <i>Sziklavári Károly</i>	35
Szomszédolás – Pécs és Szeged kórusai – <i>Nagy Ernő</i>	36
Emlékező Hangverseny a Veres Pálné Gimnáziumban – <i>Losonczy Katalin</i>	38
In memoriam Kodály Zoltán, Nemzetközi Zeneszerzőverseny	40
A 28. Bécsi Nemzetközi Schubert Kórusverseny	

A címodalt Borsos Miklós alkotásával Szántó Tibor tervezte
A kiadványt Dobó Nándor tervezte
Kiadja a Magyar Kodály Társaság
Felelős kiadó: a Magyar Kodály Társaság elnöke
Adószámunk: 19040437-1-42
ISSN 0230-3639
Nyomda: László és Társa Bt.
Felelős vezető: László András

Kiadványunk támogatói

Nemzeti
Kulturális
Alap

PRO RENOVANDA CULTURA HUNGARIAE

PRO
CULTURA

ALAPÍTVÁNY

**Az emléktábla avatása Turricsén,
2012. szeptember 23-án**

Szubjektív megemlékezés

Kodály Zoltán születésének 130. évfordulójára

*„nőttön nőtt tiszta fénye,
amint időben s térben távozik,”*

Amikor immár sok év távlatából szemléljük Kodály Zoltán életművét, mottóként eszünkbe juthatnak *Arany János* szavai *Széchenyi emlékezete* c. költeményéből, aki történelmünk és kultúránk egyik legnevesebb alakjáról, annak emlékéről vélekedett így.

Mi itt a XXI. században ugyanezt a megállapítást tehetjük Kodály Zoltánról, születésének 130. évében. 2012-ben emléke és életműve egyre növekvő nagyságában él közöttünk. Mint zeneszerző, művei állandó részei a hangversenyéletnek bel és külföldön egyaránt. Tudományos munkássága etalonként szolgál a népzene kutatásban. A magyar nyelvvel és kultúrával való kapcsolata még ma is sok felfedezésre, tovább-gondolásra inspirál. Mindezek felül pedagógiai és a hozzá fűződő társadalmi, filozófiai eszméi a zenének az ember életében betöltött szerepére vonatkozólag messze túljutottak hazája határain és töretlen érdeklődésre tarthatnak számot a művelt nyugattól a távol keletig, szárazföldön és tengereken túl.

Külön egyedi elemzésre érdemes Kodály zeneszerzői és tudományos életműve, meg is teszik ezt sokan különféle szempontok szerint. E jelen rövid megemlékezés csupán arra szorítkozik, hogy felhívja a figyelmet a következőkre: Kodály Zoltán egész életpályájának legmélyén valahol a vele született tanári alkat, és annak állandó gazdagítása, elmélyítése teszi életművét annyira egyszerűvé és egyedivé. Hiszen ifjúkori pályaválasztásában is legelőször a tanári hivatás merült fel, ezért jelentkezett érettségi után a budapesti Tudományegyetem Bölcsészettudományi karán a magyarnémet szakra. Később zeneakadémiai tanári működése során szenvedélyesen érdekelte a növendékek belső hallása, ami annak idején igencsak kivételes ügybuzgalomnak látszott, ahogyan ezt 1907-ben igazgatója, Mihailovich Ödön elmarasztalóan meg is jegyezte: „Fiatalember, maga komponáljon és ne törődjék azzal, hogy Schwarz kisasszonynak milyen a belső hallása.” (Visszatekintés I. 254.)

A vele született tanári elhivatottság megindító bizonyítéka az a szakmai és baráti kapcsolat, ami Kodály Zoltánt Bartók Bélával összekötötte. A két fiatalember közül, bár az Bartók volt idősebb, a közöttük való viszonyban az látszik kitűnni, hogy Bartók, mint az idősebb fivértől, Kodálytól kért útmutatást, amit az utóbbi kérve-kéretlenül mindig sietett megadni, lett légyen az szakmai téren, (népzene gyűjtés), vagy életvitel dolgában (táplálkozás, egészséges életmód). Ez a tulajdonsága Kodálynak élete végéig megmaradt, e sorok írója éveit során sokszor, sok alkalommal részeseült útbaigazításban, tanácsban, melyek érvényességét a mai napig igazolva látja.

1957-ben „Zene az óvodában” című nagyjelentőségű írásának utolsó mondatában Kodály Zoltán a következőkre hívja fel a figyelmet: „Szimfoniaszerző ifjú kollégáimnak pedig azt ajánlom, nézzenek be néha az óvodába is. Ott dől el, lesz-e 20 év múlva, aki műveiket megérti.”

(Visszatekintés I. 116.)

Sajátmagáról hasonló témában így vélekedik: „Sok időt fordítottam arra, hogy kórusokat írjak gyermekeknek és iskolai énekeskönyveket állítsak össze. Azt hiszem, sohasem fogom sajnálni az időt, amely így nagyobb művek írására elveszett. Úgy érzem, ezáltal ugyanolyan hasznos munkát végeztem a közösségnek, mintha további szimfonikus műveket írtam volna.” (Visszatekintés I. 199.)

A zeneszerző, tudós, tanár életrajzából ismert, hogy érdeklődése a gyermekkórus repertoárja felé 1923-ban, 41 éves korában, a Psalmus Hungaricus korszakalkotó bemutatója idején fordult. Addig ugyanis mint egyszer később vallotta: „Mintegy 1925-ig én is a szakzenészek rendes életét éltem, azaz semmit sem törődtem az iskolával, abban a hitben, hogy ott minden rendben van, tesznek, amit tehetnek, s akinek nincs hallása, az a zene számára úgyis elveszett.” (Visszatekintés I. 74.)

Ezen időszakról kezdve Kodály Zoltán fokozatosan elmélyült a gyermekkori irodalom megteremtésében, majd kialakította pedagógiai célra írott szerzeményeivel a megfelelő utat a zenei műveltség felé. A cél a magyar gyermekek és az ifjúság zenekultúrájának előmozdítása volt. Az 1950-es évektől kezdve, amikor megalakult az országosan elterjedt az általa kezdeményezett zenei általános iskolák hálózata, világossá vált a rendszer eredményessége. Erre lassan felfigyelt a külföld, egyre több látogató érkezett, és az idők folyamán megkezdődött Kodály zenei nevelési koncepciójának külföldi adaptációja, mely folyamat a mai napig tart, méghozzá egyre bővülő intenzitással.

Kodály Zoltán életének utolsó szakaszában ezt a jelenséget nagy figyelemmel kísérte és nem mulasztott el egyetlen alkalmat sem arra, hogy akár bel- akár külföldön tartott előadásában, interjúiban a magyar iskolai eredményeket szóba hozza. A költői nyelvezet, melyet ilyenkor használt, messze felülmúlta a zenei, pedagógiai szakirodalmat és így a magyar szépróza egészen egyedi értékét mutatta fel. Álljon itt befejezésül egyik legszebb, filozófiai indíttatású megfogalmazása:

„Utóvégre lehet élni zene nélkül is. A sivatagon át is vezet út. De mi, akik azon fáradozunk, hogy minden gyermek kezébe kapja a jó zene kulcsát s vele a rossz zene elleni talizmánt, azt akarjuk, ne úgy járja végig élete útját, mintha sivatagon menne át, hanem virágos kerteken.”

(Visszatekintés II. 468.)

E célkitűzés megvalósítására áldozta tehetsége legjavát, erre buzdította mindazokat, akik a sors kegye folytán a közelébe kerülhettek. Egész életműve hazájában és a széles világon a zene virágos kertje felé vezette azokat, akik „időben és térben” követték útmutatásait.

Szőnyi Erzsébet

A Diósi Nőkár Kodály megemlékezései

Diósdon, 22 éve alakult a Diósi Nőkár. 1999-től művészeti vezetőjük és karnagyuk, *Sirákné Kemény Kinga*. Az elmúlt évtizedek során megszámlálhatatlan a hangversenyek száma itthon és külföldön egyaránt, szívből jövő csengő hangjukkal sokaknak örömet szerezve. Tevékenységükkel egyúttal szervezői Diósd kulturális életének, ennek elismeréseként kapta pár éve, a Diósd Községért Díjat, a Nőkár, elsőként a civil szervezetek közül. Ám mindenekelőtt elkötelezett hívei Kodály Zoltán kórusművészetének. Ennek bizonyosságát néhány adattal a legutóbbi évekből idézzük.

2005-ben Kodály kórustalálkozót rendeztek városukban, amit két-évente megismételnek. 2011. decemberében tartották a 4-ik Kórustalálkozót Kodály Zoltán tiszteletére, négy vendégkórus részvételével. Valamennyien Kodály műveket adtak elő. – Egy nappal előtte, december 16-án Budapesten a Kodály Emlékmúzeumban adtak hangversenyt, a hagyományosan megrendezésre kerülő születésnap ünnepségen.

2012-ben, Kodály Zoltán születésének 130. évében. méltó módon emlékeztek a zeneköltőre. Az évforduló alkalmából szeptemberben,

Emlékfát ültettek és **Emléktáblát** helyeztek el
Diósd szép kis parkjában Kodály Zoltán tiszteletére.

Néhány méterrel távolabb már növekszik egy kis fácska, előtte emléktábla hirdeti, hogy Liszt Ferenc születésének 200. évfordulóját ünnepelte így az előző évben megemlékezéssel a Diósi Női Kar. Hagyományteremtő céllal kezdtek az ötlet megvalósításába, ezzel kifejezve azt a szándékot, hogy nemcsak hangversenyeikkel, hanem a kulturális életet látványosan is támogatva, felhívják a figyelmet zenei életünk kiemelkedő nagyságaira, és akik ezekre a fákra tekintenek és elolvassák az emléktáblákat, legalább egy gondolat erejéig fejtenek ki zenei életünk e nagyságai előtt. A parkban gyermekeiket sétáltató szülők, nagyszülők büszkén mesélik el, kik ők, miért tiszteljük, és ezáltal is továbbítjük emléküket az utókornak.

Köszönet és tisztelet illeti az Önkormányzat és a Polgármester úr támogatását e nemes cél érdekében, hogy községünkben a természet igaz ajándékával e szép fával örökítik meg a neves zeneszerző, tudós, embernevelő pedagógus emlékét.

A szépen megszervezett eseményt hangverseny követte. A Diósi Nőkár Kodály Zoltán kórusműveit énekelte, *Sirákné Kemény Kinga* vezényletével. Kodály Zoltán szólóének és zongora műveiből adtak szép válogatást, *Pintér Eszter Ilona* énekművész és *Papp Gyula* zongoraművész.

A kórus repertoárján szerepelnek a zenetörténet kiválóságainak különböző kórusművei, de érdeklődésük a kortárs zene felé is élénken irányul, ennek egyik kiváló példája, hogy *Szönyi Erzsébet* zeneszerzőt kérték fel, hogy a Diósi Nőkár számára egy új művet komponáljon, amit Kodály 130 éves évfordulójának ünnepén kívánnak bemutatni. A zeneszerző, mivel már ismerte a kórus kiváló képességeit örömmel tett eleget a kívánságnak, ezzel tisztelegve a zeneszerző emlékének. Nagyon szép témát választott, a címe: TESTVÉRMŰZSÁK, *Fodor András* költeménye. A kórus nagy szorgalommal készült a mű bemutatójára, amelyre egy ünnepélyes alkalmat szántak.

A Diósi Nőkár idén a jubileumi esztendő őszén még két nagyszabású hangversennyel emlékezett meg e jeles évfordulóról. Október végén néhány napra vendégül látták a határon túli, legnevesebb Kodály Zoltán

nevét viselő kórust – a *Galántai Kodály Zoltán Daloskört* – neves karnagyuk *Józsa Mónika* vezetésével. Két közös hangversenyt tartottak. Az elsőt Diósdon, a második hangversenyt

Budapesten október 27-én az Óbudai Társaskörben.

A műsor Kodály Zoltán kórusműveinek legjobb válogatását adta. Az első részben a *Diósdai Nőikar* szerepelt, szépen kidolgozott formában, ideális hangzással hangzott fel a *Gergelyjárás*, *Zöld erdőben*, *Pünkösdőlő*, a *Négy Olasz Madrigál*, *Vejnemőjnen muzsikál*. *Sirákné Kemény Kinga* vezényletével. Zongorán kísért *Szabó Ferenc János*.

Ezt követte a meglepetés, az **ősbemutató**: *Szőnyi Erzsébet* műve: *A Testvérműzsákhöz* – *Fodor András* költeménye alapján. – A modern zenei kompozíciót jól értékelve, érzékeny zenei felfogásában, igényes előadásban szólaltatta meg a Nőikar, *Sirákné Kemény Kinga* vezetésével. A jelenlévő zeneszerzőt nagy elismeréssel és szeretettel köszöntötték művének bemutatását követően.

A kórus előadásokat szóló ének váltotta. *Pintér Eszter Ilona* énekművész nagy átéléssel adott elő Kodály Zoltán feldolgozásaiból népdalokat és két műdalt: *Nausikaa* és *A Tavasz*, majd elhangzott: *Magas kősziklának*, *Ifjúság mint sólyommadár*, *Csillagom révészem*, *Ne búsuljon senki menyecskéje*. Zongorán kísért: *Szabó Ferenc János*.

A színpadra a termen ünnepélyesen végigvonuló *Galántai Kodály Zoltán Daloskört* nagy taps kísérte végig. A Vegyeskar megjelenése, öltözete eleve tiszteletet váltott ki. A művek előadása közben a hatás egyre fokozódott. A közönség mindig szívesen fogadja Kodály Nagyszalontai Köszöntőjét. De szívszorító volt amikor megszólalt az Ének Szent István királyhoz, a Szép könyörgés, Balassi Bálint elfelejtett éneke. Az évszázadokkal ezelőtt megfogalmazott gondolatok, a hosszú évtizedek óta újra, meg újra felcsendülő zenei harmóniák, mélyen megrendítik, nem hagyják érzéketlenül a hallgatóságot. Az érzelmi katarzis finom lecsengése volt az

Öregek és a Norvég lányok előadása. *Józsa Mónika* műsorválasztása, a művek zenei megfogalmazása és kiváló karnagyai egyénisége összeforrt együttesével és varázslatos produkciót eredményezett. A ráadásul énekelt *Esti dal*, a megbékélés nyugalmát, csöndjét árasztotta.

A jól tervezett hangverseny kirobbanó sikerét érte el a két Énekkar közös előadásában felhangzó – *Berzsenyi Dániel* 1807-ben írott szövegére komponált *A magyarokhoz* – kánonja. Vezényelt *Józsa Mónika*.

Hatalmas siker övezte a hangversenyt, sokáig ünnepelték a közreműködőket, akik örömteli könnyekkel köszönték meg a sok tapsot. Őszinte elismerés és köszönet illeti a Diósdai Nőikart, hogy egyedül vállalkoztak a szervezés, a meghívás, a vendéglátás gondjaival. Ezentúl megszerezték az Óbudai Társaskör támogatását, ahol ilyen kivételes ünnepi alkalmat teremtettek a Kodály Hangversenynek. Idézve a költőt:

„Nem sokaság hanem lélek s szabad nép tesz csuda dolgokat”

Márkusné Natter-Nád Klára

Emléktábla avatás Turricsén

Tisztelt Közönség! Kedves Vendégek!

A Magyar Kodály Társaság Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Tagcsoportja elsődleges feladatának tartja, hogy őrizze és ápolja Kodály Zoltán gazdag zeneszerzői, népzene kutatói, zenepedagógiai életművét, minél többeket bevonjon ennek az életműnek a gazdagító hatásába. Fontos feladata az is, hogy emlékezetben tartsa azokat az alkalmakat, amikor Kodály Zoltán

ezen a vidéken, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye városaiban, falvaiban járt; előadást tartott, műveit mutatta be, vezényelte, vagy népdalokat jegyzett le.

Emléktáblák hirdetik Nyíregyházán, Nagykállóban az 1926-os, 1937-es, 1942-es látogatásait. Nincs azonban emléknyma legelső szatmári gyűjtőútjának, amikor 1921 október utolsó napján *Kocsordon*, november 1-jén *Gacsályban*, 2-án és 3-án itt *Túrricsén*, 4-én *Komlódtótfaluban* jegyzett le dallamokat.

Kodály Zoltán és Bartók Béla az 1900-as évek elején hatalmas munkába kezdtek. Ennek célját legtömörebben Kodály így fogalmazta: „...a művelt réteget zeneileg magyarrá, a magyar tömegeket zeneileg művelté kell változtatni.” Visszaemlékező gondolatsorát így folytatta:

„Mi adott erőt erre a szinte lehetetlennek látszó vállalkozásra?

A néphagyomány. A nép zenéjében való elmélyedés megmutatta, hogy él még itt egy régi, eredeti, értékes, csak fejlődésében megrekedt kultúra, amit ki lehet emelni a rárakódott törmelékből, s amire lehet magasabb művészetet építeni....

Eleinte csak az elveszett régi dallamokat kerestük. De látva a falu népét, az ott kallódó sok tehetséget és friss életerőt, feltetszett előttünk egy, a népből újjászületett, művelt Magyarország képe. Ennek megvalósítására rászántuk életünket.” (Kodály Zoltán: Megnyitó beszéd 1950.)

Fáradhatatlanul járták a vidéket, gyűjtötték az évszázadok alatt megőrzött értékes dallamokat, hogy erre építsenek új zenetanítást, új művészi zenét új magyar zene-kultúrát. Ebbe a hatalmas folyamatba illeszkedik Kodály Zoltán 1921-es szatmári gyűjtőútja is.

A Magyar Kodály Társaság Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Csoportja ezért kezdeményezte az emléktábla elhelyezését a megújult parókia falán Schmidt Sándornak és fiának gyönyörű munkáját.

Az alkotó

A helytörténeti kiállítás részeként pedig létrehozták egy Kodály Zoltán emléksarok kialakítását. Ez az eredeti, egykori asztal mellynél Kodály ittlétekor dolgozott.

Az ünnepélyes avatásra 2012 szeptember 23-án került sor.

Szeretnénk, ha Túrricse és a szomszédos szatmári vidék büszke lenne erre a régvolt eseményre. Az iskolában talán szólhatnának az itt gyűjtött dallamok. Néhanynan talán kis kórust, éneklő csoportot alkothatnának. Talán még szebbek volnának az ünnepek, ha egy-egy régi dallam, újévi köszöntő, húsvéti kántáló is felcsendülne. És így csak-csak közelítenénk a Kodály megfogalmazta cél felé, ami nem kevesebb, mint *„népből újjászületett, művelt Magyarország”*

Joób Árpád

Lavotta Jánostól Kodály Zoltánig Zenetudományi Konferencia Sátoraljaújhely – Széphalom

Sátoraljaújhely a történelmi Zemplén vármegye egykori székhelye a jelentős történelmi hagyományokkal rendelkező Tokaj-Hegyalja része. Rákóczi, Kossuth, Kazinczy és még sok más jeles személy gazdagította történelmét és kultúráját. A 18. századi verbunkos muzsika jeles zenésze, zeneszerzője a zempléni Tállyán nyugvó Lavotta János emlékét méltóképp ápolja és hirdeti a *Lavotta-ház* és a város *Lavotta János Művészeti Iskolája*.

A város és a környék ifjúságának zenei nevelése mellett rendszeresen tartott hangversenyek, rendezvények, konferenciák gazdagítják a környék zenei életét, kultúráját, messze túlmutatva és megismertetve tevékenységüket az ország távolabbi vidékeire és országhatáron túlra.

Közös nagy összefogással – a Lavotta Alapítvány, a Magyar nyelv Múzeuma, a Lavotta János Művészeti Iskola, Sátoraljaújhely Város Önkormányzata, a Széptan Alapítvány és a Lavotta-ház – közös rendezésében szervezték a 2012. október 12-13-án tartott Zenetudományi Konferenciát, a 80 esztendőös Bónis Ferenc Széchenyi-díjas zenetudós köszöntésére. A rendezvény fővédnöke Kodály Zoltánné volt.

Kodály Zoltán születésének 130. esztendejében tarthatták ezen ünnepi rendezvényt annak a zenetudósnak a tiszteletére és részvételével, aki publikációival, könyveinek sokaságával – nagyszámban megjelent fordítások révén is – megismertethette Kodály Zoltán életútját, jelentőségét hazánkban és külföldön egyaránt.

Az első nap délutánján a *Nemzeti Romantika jegyében* mutatkozott be, növendékeinek hangversenyével az éppen 25 éves **Lavotta János Művészeti Iskola**.

Bár köztudott, hogy e negyedszázad alatt a Zeneiskolák fenntartói és elnevezésük változott, de igazgatója *Dombóvári János* szakmai irányítása, vezetése töretlen. Zenetörténeti kutató munkája eredményeként, a verbunkos kor szerzőinek, mindenek előtt Lavotta Jánosnak újabb és újabb műveit tárja föl, ismerteti meg tanítványaival, mutatják be hangversenyeken, szóló és kamarazenei számokként. CD lemezek megjelentetésének gazdag sorával megismertethetik országuk e zenei korszakot a széles közönséggel. A megjelent vendégeket *Fehérné Sulyok Éva* az iskola igazgató helyettese köszöntötte. Rövid tájékoztatást adott az elmúlt évek eseményeiről, a nagyszámú hangversenyek, rendezvények, hangszeres találkozó sorából kiemelte, hogy szervezésükben immáron 7-ik alkalommal tartanak Zenetudományi Konferenciát.

A hangverseny a legkisebbek hangszeres bemutatkozásával kezdődött A nyolc éves hegedűs kisfiú Bihari Soma és zongorista kislány játékat

FOTÓK: Szigeti Sándor

szinte évfolyamonként követték az idősebb szereplők. Leggyakrabban gitár és cselló hangszerjátékosok léptek föl, váltakozva zongora négykezesekkel, de megszólalt szép klarinét muzsika is. A befejezésül megszólaló hatkezes már két tanárnő, Dr. Petricska Eszter és Ivanyenko Mária közreműködésével került előadásra.

Valamennyi előadott mű a verbunkos irodalom legjobbainak, *Lavotta, Bihari, Csermák* műveinek egy-egy részletét szólaltatta meg. Ezzel is bizonyították elhivatottságukat, hogy ápolják és közvetítik a magyar zenének ezt a jelentős századát. *Szabolcsi Bence*, a magyar zenetörténet neves kutatójának és egykori professzorának szavait idézve zárult e szép hangverseny. „*A verbunkos segített magyarrá lenni, segített magyarnak maradni, és segített Európában helytállni.*”

E kor a magyar irodalomban kiváló egyéniségek nevét jegyzi, többen e tájék szülőttei, lakói. A nagy nyelvújító *Kazinczy Ferenc* is itt telepedett le (1806-1830-ig) a kis falut Széphalomnak nevezve, mely azóta is őrzi nevét. Zarándokhely az egykori Kazinczy-kúria kertjében az Ybl Miklós tervei alapján épült Mauzózeum. A „Hálás utókor” méltóképp képviseli a hagyományt és 2008-ban felépült a parkban *A Magyar Nyelv Múzeuma* impozáns modern épülete. A művészetek minden ága, igénybe veszi, rendezvények, kiállítások, versenyek, állandó színhelye e pompás épület. Itt került megrendezésre az egész napos zenetudományi konferencia, mely címében is a művészetek átjárhatóságát, a századok egymásba kapcsolódását fejezte ki. ***Lavotta Jánostól – Kodály Zoltánig.***

Az ünnepi kezdést Lavotta indulójának kürt-trombita fanfár szólója jelezte. Megnyitó köszöntőt *Szamosvölgyi Péter* polgármester mondott, kiemelve a zene jelentőségét és hatását a környék kultúrájára, és tisztelettel

köszöntötte *Dr. Bónis Ferenc* Széchenyi-díjas zenetudóst születésnapja alkalmából.

A moderátor szerepében a konferencia résztvevőit *Fehérné Sulyok Éva* köszöntötte, aki az egész nap folyamán minden közreműködőt, minden műsorszámot hiteles pontossággal közölte, majd az egyes előadások befejeztével, kedves közvetlenséggel köszöntötte meg az előadók teljesítményét. Első műsorszámként azonban kezébe vette hangszerét, a csellót és a kamarazenekar tagjaként, fuvola: *iff. Dombóvári János Imre*, hegedű: *Licskó Tibor*, brácsa: *Dombóvári János*, a „Hangásznegyves” Haydn, Szerenád művével köszöntötte az ünnepeltet, kedveskedett a közönségnek.

Ittész Mihály, a Magyar Kodály Társaság elnöke köszöntötte a 80 éves *Bónis Ferencet* a Kodály Társaság alapító elnökségi tagját és másfél évtizeden át elnökét. – A magyar zenetörténeti kutatás mesterét.

Tisztelt Bónis Tanár úr!
Tisztelt köszöntésre egybegyűltek!

Megtisztelő, ám nehéz feladatra kért konferenciánk rendezősege: egy több mint hat évtizedes, sokágú és eredményekben gazdag életpályát, egy hála Istennek ma is bővülő életművet kellene néhány percben summáznom és méltatnom. Teljes képet még felvázolni is lehetetlen, oly sok mindenről kellene beszélni. Egyetlen lehetőségem marad: néhány kiragadott példa segítségével érzékeltetni a korán felismert és vállalt feladathoz való hűséget, valamint a munkásság és az életmű főbb területeit, eredményeit.

Kezdjük a kenyérkereső foglalkozással. Bónis Ferenc 18 évesen lett a Magyar Rádió munkatársa, és közel 60 évig szolgálta a magyar zene ügyét, különböző beosztásokban, ebben az intézményben. Részt vett a zenei népművelésben; koncertbeszámolókat, könyv és hanglemez ismertetőket, megemlékezéseket hallhattunk tőle sok éven keresztül. Már ifjú szerkesztőként olyan fontos műsorsorozatok fűződtek nevéhez, mint a Bartók összes zongoraművei 1955-ben, melynek bevezető előadására Kodály Zoltánt sikerült megnyernie; majd 1956-ban Bartók összes kórusművét sugározta a Rádió, köztük a szakemberek számára is ismeretlen alkotásokat.

A rádióhallgatók Bónis Ferencben nem csak jó *beszélőt*, hanem eredményes *beszélletőt* ismerhettek meg. Számos interjúból, általa inspirált emlékezésből álltak össze az *Így láttuk Bartókot* és az *Így láttuk Kodályt* kötetek és más könyvei. Rádiós munkásságából szeretnék külön kiemelni egyet, ez pedig az 1970-es években újra felvirágoztatott *Éneklő Ifjúság* mozgalom. Bónis Ferenc kezdeményezésének, úgyszeretetének döntő része volt abban, hogy a fiatalok kórusai eljuthattak a Rádióba, s hogy hanglemezre énekelhették legjobb műsorszámait. Ma már, sajnos, elképzelhetetlen, pedig nagy vonzerő volt az iskolai és ifjúsági kórusok számára. A magyar kóruskultúra csak köszönettel tartozik érte.

A magyar *zenetudományos* munka, a szakirodalom három területen köszönhet sokat Bónis Ferencnek. Első sorban nyilván személyes kutatásai eredményeinek közreadásával gazdagította ismereteinket. Fő területei: 19. és 20. századi zenetörténetünk sokszor feledett értékeinek feltárása, vagy a többé-kevésbé ismertek új vizsgálati szempontokból való értelmezése-értékelése. Ki kell emelnem a főváros 50 éves ünnepségére írott mesterművek filológiai és tartalmi szempontból is példamutatóan alapos elemzését, Bartók *Táncszvitjéről* és Kodály *Psalmus Hungaricusáról* írott nagyszabású tanulmányait. Ez utóbbi volt kandidátusi értekezése. Az MTA doktora címet pedig a kutatási témáit sokoldalúan reprezentáló *Mozarttól Bartókig* című tanulmánygyűjteményével érdemelte ki 2003-

ban. Kitűnik e kötetből, hogy a dolgozatok szerzője nemcsak belterjesen vizsgálta a magyar zene emlékeit, hanem vizsgálta nemzetközi kapcsolatait, a kölcsönhatásokat is.

Tanulmányírói tevékenységéről szólva meg kell említenem egy olyan szempontot, amely zenetörténészek munkájának méltatásakor meglehetősen ritkán kerül elő. Ez pedig az íráskészség, a stílus kérdése. De miért is ne vetnénk fel ezt a szempontot éppen itt, a Magyar Nyelv Múzeumában?

Egy viszonylag hosszú idézettel szeretném megvilágítani, mire is gondolok. Bónis Ferenc Mosonyi Mihályról írott zenetörténeti szakdolgozatának könyvvé bővített-formált változatát a Gondolat Kiadó Kis zenei könyvtár című monográfia-sorozatában 1960-ban jelentette meg. Ennek előszavában olvashatjuk:

„De hát valóban aranykor volt-e Mosonyi kora, vagy délibáb csupán? Szilárd talajra épült-e a magyar zenei romantika, vagy futóhomokra? Igazi kultúra volt-e vagy légvár, ábrándkép?

Különös kettősség, különös ellentmondás: ez is volt, meg az is. Bizonyos, hogy gyökerei nem hatoltak le az európai nagy kultúrák táptalajáig, a közvetlen népi hagyományhoz. Bizonyos, hogy építői felületre alapozták – felületre, mely nem bírta, nem bírhatta el a műzenei kultúra ránehezedő súlyát. Bizonyos, hogy idővel maga az ügy, a romantikus magyar zeneművészet ügye, megfeneklett, kátyúba fulladt. De e sok bizonyosság ellenére: egy ideig mégis élt és virágzott s olyan értékekkel gazdagította a zeneirodalmat, mint Liszt csárdásai, Erkel Bánk bánja, Mosonyi Gyászhangjai.

A társadalom sürgető szava szólította életre – s a társadalom közönye fojtotta meg. Íme, a további ellentmondás: megszületik az újfajta, régóta áhított magyar muzsika – s nem akad társadalmi réteg, mely igazában s tartósan a magáénak vallaná, mely mindennapjának valóságos életmegnyilvánulásává tenné.”

Az a még harmincon inneni fiatalember, aki ezeket a mondatokat írta, tökéletesen ura a nyelvnek, a szókincsnek, a fogalmazásnak, a gondolatok világos kifejtésének. Hogy némiképp az elődök közvetlen hatását, nevezetesen Szabolcsi Bence stílusának mintául vételét ismerjük fel? Egyrészt nem csoda, másrészt nem baj: Bónis Ferenc mindig is mesterének vallotta Szabolcsi Bencét, akiről azt mondta egy interjúban, hogy a zenetörténet írást a magyar szépirodalom részévé tette. Igen, ezt a képgazdag kifejezést, mindmáig jellemző nyelvi műveltséget ismerhetjük fel már e korai Bónis-könyvben is.

Hézagpótló munkát végzett Bónis Ferenc szerkesztőként, amikor Magyar Zenetudomány című könyvsorozatában közreadta a zenei kutatás előző generációjának, Szabolcsi Bencének, Major Ervinnek, Bárdos Lajosnak, Tóth Aladárnak és másoknak különböző helyeken megjelent írásait. Legismertebb e sorozatból Kodály *Visszatekintése*. Másik sorozata, mely 1968-ban indult, és mondhatni: máig gazdagodik, a Magyar Zenetörténeti Tanulmányok címet viseli. Szerzői – hazaiak és külföldiek – különböző

generációkat képviselnek. Nem egy fiatal vagy a zenei élet más területéről érkezett kutató köszönheti, hogy e kötetek révén került be a szakirodalmi bibliográfiákba. Jelen konferenciánk előadói közül is többen személyesen élhettünk a felkínált lehetőségekkel. A szerkesztő mellett meg kell említenünk a szervező munkáját is. Épp az utóbbi sorozatban közreadott munkák gyakran alapultak a Bónis Ferenc által indítványozott és szervezett konferenciák előadásain. A hosszú ideig elnöklétével működő testületek, a Magyar Kodály Társaság és az Erkel Ferenc Társaság keretében megvalósult alkalmak adtak lehetőséget a bemutatkozásra.

Nagyon szerencsésnek tartom a konferencia mottójának kiválasztását Bónis Ferenc egyik írásából: *„A magyar zenetörténet fejlődése akkor ismerhető meg a maga teljességében, ha feltárjuk a beletorkolló és belőle kiágazó áramlatokat is.”* Épp az említett konferenciák és az előadásokból készült, s tanulmánykötetekbe gyűjtött írások igazolják e tételt; nem csak a zenén belül, hanem azon kívül is. Rendszeresen befogad néprajzi, irodalmi, művészettörténeti, helytörténeti témákat. Mindezek szervesen tudnak kapcsolódni a szűkebben vett zenetudományi témákhoz.

Bónis Ferenc zenetudományi műveinek szerző által készített jegyzéke arról is tanúskodik, hogy sokat publikált idegen nyelven, elsősorban németül. Így is és külföldi egyetemeken vendégelőadójaként is mindig a magyar zene szószólójaként nyilvánul meg. Bár fő területe a történet, a múlt kutatása, mégis hiteles tanúja kortársai művészetének is. Tudja, munkáival vallja, amit mestereitől tanult: a múlt ismerete, tanulságai nélkül nincs jövő.

Végezetül mit mondhatnánk más: átlépve nyolcvanadik életévén, visszatérve Charon ladikja mellől a sikeres operáció képében megjelent Gondviselés jóvoltából, szívből kívánjuk, hogy Bónis tanár úr folytathassa elkötelezett tudósi munkáját, gazdagíthassa még ismereteinket sok éven keresztül.

A konferencián szabadon elmondott köszöntő rekonstruált-rövidített változata.

Bónis Ferenc, Kodály és Móricz Zsigmond

Az előadás rövidített változata.

1932. május 15-én, pünkösdi vasárnap délelőttjén, a Szilágyi Erzsébet lyceum énekkara Sztojanovits Adrienne vezényletével újra megszólaltatta Kodály nekik írt, 1929-ben bemutatott remekművét, a Pünkösddőlőt. Az előadást meghallgatta Móricz Zsigmond is; jelenlétét Kodályné Háztartási Naplójának rövid bejegyzése bizonyítja: „pünkösdi rózsa Móricz Zsigmond-nak 1-pengő”. Feltételezhető, hogy Simonyi Mária is jelen volt és a virágot ő kapta talán.

Abban az évben töltötte be a zeneszerző életének 50. esztendejét. Sok minden történt vele és műveivel 1932-ben. A legnagyobb esemény a *Székely fonó* operaházi bemutatója volt 1932. április 24-én, melyet kilenc hónapra a milánói Scala premierje követett; ez volt az első magyar mű Milano híres színpadán. A budapesti előadást meghallgatta Bartók is. Édesanyja, két nappal később, szép szavakkal gratulált Kodálynénak: „Béla elragadtatással beszélt a műről, az előadásról. Az újság is Béla véleményén van. Gyönyörű est lehetett és boldogok voltatok, ugye? Móricz netáni jelenlétéről nincs adatunk, feltételezhetjük azonban, hogy a szellemiségéhez oly közelálló darabnak valamelyik előadását megtekintette. Az író munkái közül a *Barbárok* című elbeszéléskötet került ebben az évben Kodály könyvtárába.

1932 decemberében – születésnapja havában – sűrűsödtek a Kodály ünneplő események. 11-én a Székesfevárosi Zenekar adott Kodály-koncertet, Vaszy Viktor vezényletével 15-én, a főváros második Kodály-estjén, Bárdos Lajos állt a Palestrina-kórus élén. 16-án szcenírozott formában megszólalt az Operaházban a *Psalmus hungaricus*. 17-én a szülőváros, Kecskemét tisztelte meg díszhangversennyel nagy fiát. 18-án Gyermekkar-est színhelye a Zeneakadémia: hét iskolai kórus tizenhárom Kodály-művet énekelt. 19-én harcostársak és egykori tanítványok – Horusitzky Zoltán, Ádám Jenő, Karvaly Viktor, Kálmán Oszkár, Székelyhidy Ferenc és Palló Imre – az ünnepi est, karmesterei vagy közreműködői; a műsor zárószámát, a *Psalmus hungaricust*, maga az ünneplő dirigálja.

Móricz Zsigmond és a Nyugat sem maradt ki az ünneplők sorából. A Nyugat-Barátok Köre december 23-án Kodály-estet rendezett Ország-h Tivadar hegedűművész és a Bartók-Kodály-kor emblematisz énekesnője, Basilides Mária közreműködésével. A műsorban szót kapott Kodály is: életéről és küzdelmeiről beszélt. Szabadelőadását, gyorsírást feljegyzés nyomán, *Vallomás* címen közölte a Nyugat. A népi kultúra, mint önnön művészetének alapja, épp úgy megemlíttetett ebben az előadásban, mint szellemi rokonsága Móricz Zsigmonddal, a *Boldog ember* szerzőjével:

„Mi a faluban nemcsak egy csomó dalt...találtunk, hanem másvalamit is, ami nélkül ezek a dalok sem jöttek volna létre: kultúrát. Bármilyen furcsán hangozzék is: egységes, homogén kultúrát, amelynek ez a dal elválaszthatatlan része, mintegy tetőpontja, de mindenestre szerves kivirágása. Olyan kultúrára kell gondolnunk, melyet írás és olvasás nélkül is meg lehet érteni, de amelyben megvan a kultúra főtulajdonsága: az, hogy részesét felvértezi minden eshetőségre és boldog emberré teszi mindaddig, míg a neki megfelelő életkörülből ki nem lép. Rég volt olyan felvillanyozó érdekességű olvasmányom, mint a nyáron az ugyanilyen című regény, a „Boldog ember”; ez volt az első írásmű, mely végre mélyebben bevilágított ebbe a világba. Számptalan helyen kellett felkiáltanom, hogy ez így igaz, így láttam én is; és annak, aki valami fogalmat akar szerezni erről a ma már omladozó kultúráról, ezt a könyvet kell majd lapoznia.”

Az előadás után Kodály újabb Móricz-kötettel gazdagodott. Megkapta a *Rokonok* című regény-újdonságot, az író ceruzával rögtönzött ajánlásával: „Kodály Zoltánnak /forró szívvel/ Móricz Zsigmond /1932. XII. 23./” E dátum azonos a Nyugat Kodály-estjének dátumával.

Dombóvári János:

Kazinczy Ferenc és a muzsika

Az író, költő Kazinczy Ferenc nyelvújító és irodalomszervezői tevékenységével a reformkor előtti évtizedekben a nemzeti felemelkedés és önállósulás ügyét szolgálta. Klasszicista művelődésezsményében és ízlésvilágában a társzművészetek: a zene, valamint a képzőművészet hangsúlyos szerepet játszottak.

Gyermekkor zenével

A széphalmi mester zenei eszmélése a szülői házban kezdődött, ahol atyja, sőt, már nagyatyja is az esti imádsághoz cselédjeivel zsoltárokat énekelt. Amikor pedig 9 éves korában a család a bihari Érsemlyénből, Alsóregmcre költözött, majd egy évre Késmárkra vitték szülei, hogy Dénes öccsével együtt a német nyelv mellett zenét is tanulhassanak. A nevelőül fogadott diáknak „meg vala parancsolva, hogy bennünket hegedülésre taníttasson. Mivelhogy kezünk kisebb volt, hogysem a négy húrt átalérhette volna, tanulás nélkül múlt el sok holnapunk. Az apám tehát azt parancsolta, hogy flautát tanulhasson velünk. Abba belékapánk; de mely instrument a flauta!” – olvasható Az én életem címmel írt emlékiratában. A fuvolanulás szempontjából is sikeres késmárki tartózkodás végeztével „triumffal léptünk Regmcre, s atyánk öröme szertelen volt. Végig kellett mennünk estve a falun, s flautáznunk. Az atyánk bennünk élt egyedül. Az első vasárnap Késmárkra mentünk által zöld mentében, veres nadrágban, s a flautával (...) Estve végig kellett flautáznunk a falut (...) S mások úgy jövének hozzánk, bennünket nézni, mint valamely remekeket.”

Az ifjú Kazinczy pataki diákévei alatt is egyre fogékonyabb zenei élmények befogadására. Noha eredetileg képzőművészeti tanulmányútra indult a császárvárosba, mégis „kevés napokkal lévén elébb Bécsben hűsvétnál, a teáteren csak muzsikai akadémiákat láttam, s elragadtatásom felől hallgatok, mert az nem lel szót.”

A művészetek iránti vonzalma Eperjesen töltött „törvénykezési praxisa” alatt tovább erősödik: „... Tanultam én éjjel-nappal, de sohasem törvényt, hanem (...) táncot, flautavert; eljártam Hellner és Neustädler prédikátorhoz, kik közül az elsőbb Késmárkon iskolai tanítóm vala a grammatikában (...) A festésben is vevék leckét Krámertről...” Az ifjú Kazinczy még a kirándulások során is talált magának zenei élményt: „... a kerékpározás alatt lelkem mindég muzsikai fantáziákban hullámzott...” – írja visszaemlékezésében.

Mozart hallgatása közben

Amikor Kazinczy 1786-ban újra Bécsben járt, a Pályám emlékezetében W.A.Mozart hangversenyéről már valóságos zenerajongóként ír: „*Storazzi, a szép énekesné, szememet, fületem, lelkemet elbájolta. Mozart az orchestert igazgatá, fortepianóját vervén.*”

Mozart zenéje mély hatással volt rá, epigrammájának két sora: „*Ámbár lelkemet Isisz és Osirisz / Elysymba kapá...*”, valamint Kazinczy nótalistáján is szereplő Pamina-Papageno kettőse és Sarastro-áriája a Varázsfuvola első, illetve második felvonásából, behatóbb műismeretre vall. De kitüntetett szerepet kaptak a bécsi klasszikus mester darabjai gyermekeinek zenei nevelésében is, akik közül Iphigenia „*Tavaly januáriusban kezdé tanulni a klavirt, s már mozarti ouvertüröket ver és énekel, s ki van kiáltva az egész tájékon, mely muzsikai talentumot kapott.*”

Nevelési elve

Kazinczy gyermekeinek nevelésében a görögöket tekintette példaképnek: „*Mely bölcs volt a görögök nevelése, kiknél muzsikát tudni s honért érezni oly szükség volt, mint nálunk tudni a deák gram törvényeit.*”

Első gyermekének neveléséhez külön tervet készített: „*...Ebben a gyermekben példáját szeretném adni, miként kell nevelni egy lány gyermeket (...)* Első dolog, amit tanulni fog, a magyar nyelv lesz, második a francia (...) *Azután a muzsika és a festés lesz a stúdiuma.*” Figyelemre méltó képet kaphatunk Kazinczy nevelési elveiről: „*Én sem leányaimat, sem fiaimat nem adom iskolába; magam nevelem őket szem előtt (...)* azon gondolatra jutottam, ha lehetne-e házzamnál iskola? *Felkapták a gondolatot s mond tőlem, mind Sophietól sokat várnak, s így négy idegen leány van itt, s úgy látszik, hogy nemsokára több lesz. A muzsikát attól, aki a tudományokban nevel, nem lehet sok tanítványnak várni, mert annak arra nem marad ideje. Így tehát mindjárt farsang után lesz egy muzsikusom is. Fortepianom olyan van, amelyet kívánni lehet; öt eszt. oltá játszottak rajta, s öt mutatios. Lesz férfi nevelőm is a magyar nyelv miatt.*” Gyermekeit francia nevelésben kívánta részesíteni s elvárta a nevelőnőtől, hogy „*tiszta akcentje legyen, s legalább muzsikát, ha lehet, festést is tudjon. Fejeket férfi nevelő fogja munkába venni gyermekeimnek; ahhoz asszony ritkán tud.*” A család azonban ilyen nevelőnőt a tervezett pár nap helyett csak több hetes bécsi tartózkodás után talált. A kényszerű időtöltés kifejezetten kedvére van Kazinczy-nak: „*Én Bécsben nem élek egyébként, mint a festésnek, muzsikának, architektúrának, téaternek és kerteknek.*”

Noha az első magán-zeneiskolát 1727-ben Budán Nase György János már megnyitotta, a szervezett zeneoktatás kezdetét mégis a Ratio Educationis 1777-ben történt kibocsátásától számíthatjuk. Az egész oktatási szervezet Magyarországon négy kerületre oszlott, a kerületek élén a főigazgató irányította az igazgatása alá tartozó királyi akadémiát, a gimnáziumokat és a zeneiskolát is magában foglaló un. nemzeti iskolákat.

Ebben az időben, a kassai kerületben a kassai és szepesi nemzeti iskolához tartozott zeneiskola. A hajdani tanfelügyelő Kazinczy miután kijelentette: „*Gyermekeimet ki nem adom a háztól!*”, a család számára sem a kassai, sem pedig a szepesi zeneiskola megoldást nem jelenthetett.

Tánczleccke csaknem minden este tartatik... Ez lévén a legszükségesebb és legnehezebb; minthogy ez ad igazi állást a testnek, arra pedig mind a négy gyermeknek igen nagy szüksége van...

Ahogy teltek a hetek, hónapok, több sikertelen próbálkozás után Kazinczy egyre türelmetlenebb: „*Gouvernante lesz májusban, de a muzsikus elakaszt. Minthogy én azt hiszem, hogy muzsika nélkül nagy híjja van a nevelésnek, muzsikus bizonyosan lesz, s minél hamarabb lehet lesz. Isten a bizonyosságom, hogy mindent elkövettem (...)* Ha itt lesz a muzsikus, akkor rajta leszek, hogy amit eddig elmúlattak, kipótoltassék, s ki lesz pótolva.”

A verbunkos-szerző, hegedűvirtuóz, az első színházi karmester Lavotta János ez idő tájt Tiszaszöllösi tartózkodik Elek István házában „*...tanítván eleinte annak két kisasszonyait, úgymint Johannát és Theréziát a klavírozás tökéletesebb fogásaira, jóllehet magának Lavottának (...)* rendszerént hegedű volt a kezében. *Tanítása idején ugyanő kezdte tanítani ezen most említett uraságnak két fiait, úgymint Menyhártot és Mihályt a hegedülésnek kóta szerént való principiumaira 1816. esztendei július hónapjától.*”

Kazinczy erdélyi utazása során ezekben a napokban – Széphalomtól még mindig távolodva – érkezett a szászok városába, Nagyszebenbe, ahol egy vacsorálás alkalmával a „*július 18-dikára jövendőlt világ vége felől folyt a beszéd*”, miközben „*Barna muzsikusok gyönyörködtették füleinket a mi Lavotánk darabjaival, melyek szívet ragadnak, s a hajdani kor keserves darabjával, mely szívet nem kevésbé ragad, ahol talál, bár nem oly tanult.*”

Vajon a gyermekei mellé zenemestert kereső Kazinczy-nak volt-e tudomása a nála csupán öt évvel fiatalabb verbunkos-szerző Lavotta házi-tanítói tevékenységéről?

Magyar nyelv, magyar zene

Az Erdélyi levelekből idézett részlet megerősíti azon feltételezésünket, hogy a Mozartot igen tisztelő Kazinczy gyönyörködve hallgatta a kor magyar zenei stílusát, a verbunkost is. Azt a zenét, amely – Szabolcsi Bence szavaival – segített magyarrá lenni, segített magyarnak maradni, és segített Európában helytállani. Kazinczy életérzése a reformkor kezdetén mindennél beszédesebb: „*Édes álom-e, vagy valóság, amit látok Budának utcáin (...)* a tárogató síp keserves emlékeztető hangja (...) *Imé férfaink és asszonyaink elhányták a kölcsönzött öltözetet; elállottak a káros idegen szokásoktól; most már (...)* gyönyörködve beszélnek azon a nyelven, amelyen Etele és Etelka beszélt... *Az elmúlt szomorú emlékezetű idők tanítottak meg bennünket arra, hogy nyelvünk megtartása, s elterjesztése nélkül hazánkban is mindig idegenek leszünk és a nemzet nem különös nemzet, hanem csak kolónia lesz.*”

Amikor a magyarság a 18. század folyamán kezdi jellegzetességeit tudatosan ápolni, felismeri irodalmában, s nyomban utána zenéjében is a maga legsajátosabb megnyilatkozását, egyetemes ügyét, amelyhez meghatározott külső formákat, szókincset keres. Ez az új zenei nyelv a 18. század utolsó harmadában kialakuló verbunkos. Az új stílus megszületésének eredőjét ma már nehéz megállapítanunk, egy azonban biztos állítható: amit a külföld 1780 óta magyar zene néven ismer, az kivétel nélkül a verbunkos zenéje.

Ezzel tehát választ kaptunk arra, hogy idézetünkben mi volt a szerepük a barna muzsikuskoknak, továbbá arra is, hogy mik voltak a hajdani kor keserves darabjai. S mely Lavotta-szerzemények lehettek azok, amelyek hallatán Kazinczy szerint „szívet ragadnak”? Erre legfeljebb csak sejtésünk lehet abból a mintegy 120 opusból (az elveszett példányokat becsülni is nehéz), amelynek döntő része kéziratban, az átíratok nyomtatásban maradtak fenn. Azonban jó eséllyel gondolhatunk például a legnépszerűbb Lavotta műre, a c-moll adagio-ra, ismertebb nevén a Homoródi nótára. Ábrándja különböző letétekben, verziókban és másolatokban tizenegy 19. századi forrásban fordul elő, s – Sarasate Cigánydalok című műve révén – még nemzetközi hírnévre is szert tett.

Kossovits lassú magyarja

Kazinczy börtönévei alatt sem volt híján zenei élményeknek, emlékeknek. A fogoly Kazinczy 1795 szeptember végén Budáról Brünnbe tart, s útközben először Ötvenyben Kis János evangélikus püspök rezidenciáján szállt meg, ahol „*társaim vígan énekelgetének*”, majd Pozsonyban Abafy Ferencet keresi fel, aki „*phantasiáját önté violonjába, midőn belépék*” – írja a Fogságom naplójában.

Kazinczy 1800 júliusában kufsteini börtönéből szabadulva társaival Magyarország felé hajózott, s legelőször Dévény romjait, valamint Pozsony tornyait pillantotta meg. Katartikus élményéről a Pályám emlékezete c. munkájában a következőképpen ír: „*...levont süvegekkel, felsikoltva üdvözlénk a hon szent vidékét. A hajó kikötött s kiszökellénk a hajóból. Megcsokolám jobbom ujját, s csókomat úgy nyomtam az anyaföldre, Patria, te teneo. Elsötétedék, s Sulyovszky bejárá az utcákat. Elszagattott szívvel jött vissza közénk; - egy ablakban valamely ismeretlen azt a darabot játsza violinjén, melyet gyermekeinek muzsikamesterük, Kosovics (helyesen Kossovits) Rákócson, Zemplényben az ő eljövetelére költött.*”

A fentieket erősíti Kazinczynak az 1810 márciusában Zabolai Kis Sámuelnek írt levélrészlete is: „*Kedves dolog lesz talán tudni az úrnak, hogy a Földiekkal játszó muzsikája Zemplény megyében készült. Kosovics József udvari muzsikusa volt 1794-ben Szulyovszki Menyhértnek... (...) Midőn ez dec. 14-dikén Rákócon a maga házánál, elfogatott, s velem Budára vitetett, Kosovics a Szulyovszky szerencsétlenségére készítette azt a muzsikai kompozíciót.*”

Még egy zenei vonatkozású emlék a raboskodás utolsó évében, 1801-ből. Kazinczy említést tesz egy *Ruzicska* nevű „*cseh híres muzsikusról*”, aki ugyanúgy a „*cathechismus*” miatt volt elítélve. A munkácsi várbörtön 7. számú zárkája előtt elhaladva Kazinczy egy lengyel tánc kiszűrődő hangjaira lett figyelmes. „*Ruzicska kompozitor vala (...) Nem lévén violinjé, fortepianoja, énekléssel komponálta a táncot; el-elakadt, s igazítá, ami hibásan volt. Macskajáték.*” – jegyezte fel Kazinczy a fogságáról vezetett naplójában.

Más alkalommal a bányácskai orosz papnál tett családi látogatásról számolt be Kis Jánosnak írt levelében, ahol a vendégek között két piarista professzor, egy fiatal hadnagy, valamint a házigazda legkedvesebb barátja, egy „*irtóztató jókedvű*” orosz pap volt jelen. Délidőben, még ebéd előtt „*...három hitebeli muzsikus érkezett Újhelyből, s azok elkezdtek vonni a hegedűt s fújni a klarinetet.*” Az ebéd elköltése után a jókedvű táncba torkollott: „*...a bouffon (a jókedvű pap) elővette Süsiet (Kazinczy sógor-nőjét), s úgy megtáncolt vele, mint egy verbungos; verte a csizmája szárát, kiáltott a táncnak.*”

Énekek jegyzéke

Kazinczy zene iránti érdeklődése arra is kiterjedt, hogy 1800 táján *Énekek* címmel a maga kedvelt énekeiből egy jegyzéket állítson össze. „*A népies magyar műdal kivirágzását megelőző évtizedek magyar nemesi zenei műveltségét tükröző lajstrom harminchat számból áll.*” Igaz ugyan, hogy mintegy fele tekinthető csak magyar eredetű darabnak, a magyar, német műdalok és népdalok, valamint a korábban már említett két Mozart-árián kívül azonban akad közöttük két-három verbunkos-kompozíció is.

A későbbi korok tudósai közül elsősorban *Kodály Zoltán* az irodalom képviselőinek hiányos zenei műveltsége miatt e képpen fakadt ki:

„*...Nem ismerek zenészt, aki az irodalomban oly járatlan, mint legjobb íróink a zenében. Jókai, Mikszáth, Móricz műveiben nyomát se látni, hogy egy pillanatra is megnyílt lelkük a zene hatásainak. Egy-egy nóta felfogásán túl nem jutottak, ami pontosan annyi, mint az irodalomban egy négysoros nótaszöveg. Íróink ebben hű képét adják az egész magyar értelmiség zenei műveletlenségének.*”

Kazinczy Ferencet a zenéhez, mint testvérműzsáchoz fűződő viszonya, zenei tájékozottsága, a zenéről, mint nevelési eszközzől vallott nézetei alapján kodályi értelemben is a zeneileg művelt világhoz sorolhatjuk.

Zenét értő-szerető élete követendő példa lehet a nemzet jelen s jövőendő „napszamosai”, tudósai, művészei számára.

*

A továbbiakban a 18. és 19. századot átívelő korszak zeneszerzőiről, zenei eseményeiről szólnak az előadások.

Rakos Miklós zenetanár, *Sarasate Zigeunerweisen* című művének verbunkos dallamforrásainak érdekességeiről tartotta előadását.

Kassai István, zongoraművész, *Az utolsó Erkel opera* – az utolsó „átköltött” szövegkönyv, avagy az István király rádiófelvétele címen, zenei példákkal illusztrálta előadását. Részletek hangzottak fel a különböző átdolgozásokból és az eredetiből. Aktualitását különösen hangsúlyozta, hogy ez esztendőben, 2012 augusztus 25-én került az István király c. opera bemutatásra, Budapesten a Gazdagréti Szent Angyalok Templomában, a MÁV Szimfonikus Zenekar, az István Király Opera Kórus (Somogyvári Ákos vezetésével) és szólisták közreműködésével, Vezényelt Csányi Valéria.

Liszt Ferenc zenéje több előadót is megihletett.

Tusnády László, a Miskolci Egyetem emeritusz professzora, irodalomtörténész: *Liszt a remény zenéje*

Horkay Tamás, a Kassai Konzervatórium tanára, *Liszt Ferenc és Gustav Mahler vélt vagy valós összefüggések*, címen állították össze érdekes, ritkán hallható szempontok alapján előadásukat.

Sziklavári Károly: *A Magyar fantázia és a liszti univerzum* címmel előadatott témájának rövid összefoglalását közlésre átadta:

E sorok szerzője talán első alkalommal vállalkozott arra, hogy behatóbb vizsgálat tárgyává tegye a *Magyar fantázia* komplex nagyformáját. Annak konklúziója, hogy a mű leleményes szerkezetében egyaránt fölismerhetjük a specifikusan magyar hagyomány: a „verbunkos-nagyforma”, de a szonátaciklus-, sőt valamelyest még a szonátatétel-elv jelenlétét is. A verbunkos-formatradíciónak a liszti versenymű-nagyforma megválasztását illető szerepét tekintve a *Magyar fantázia* műfaj történeti úttörésnek minősül, s ez a *VIII. magyar rapszódia* szerkezet-konceptiójában is megfigyelhető *lassú-gyorsabb-gyors* háromrészességhez közel álló elrendezettséget jelent. Belső világa révén a darab ugyanakkor az életmű számos darabjával (fantáziák, zongoraversenyek, szimfonikus költemények, stb.) érintkezik.

Scholcz Péter, Hollandiában élő zenetudós, az 1979-ben az ott megalakult Liszt Ferenc Társaság megalapítója. Előadásában pontos adatokkal ismertette *Liszt Ferenc Hollandiában* tett hosszabb, vagy rövidebb látogatásait, hangversenyeit. Mindennek kiemelkedően egyedi járuléka az a gazdag kiállítási anyag ami egykori képekkel, fotókkal illusztrálva, kiegészítő, magyarázó szöveggel ellátva, izlées feldolgozásban Scholcz Péter összeállítása. A több elemből, praktikus összeállítható – *mozgó kiállítás* – ez alkalomból Sátoraljaújhelyre utazott és a konferencián a Magyar Nyelv Múzeumában került bemutatásra.

Kodály Zoltán születésének 130-ik évfordulója alkalmából rendezett konferencia Kodályról szóló előadással kezdődött, méltó módon a befejezés is Őt illette.

Gombos László, a Zenetudományi Intézet kutató munkatársa, *Kodály, a variációs forma mestere* címen a Páva-variációk csodálatos feldolgozását elemezte, írott és zenei illusztrációval alátámasztva.

Befejezésül **Bónis Ferenc** mondott köszönetet a *szervezőknek, rendezőknek* akik ilyen színvonalas, tartalmas konferenciát állítottak össze a magyar muzsika, a magyar irodalom halhatatlan nagyköveteinek, mindig megújuló megismerésére, és a mindenkori újabb aspektusok feltárására adtak lehetőséget.

Az előadások sorozatát, a „Hangásznegyves” ismételt zenei részletekkel színesítette, és kávészünettel majd ebédszünettel lazítva, közvetlen szakmai és baráti eszmecserékre nyílt lehetőség és rövid sétára Széphalom hangulatos parkjában.

A figyelmes vendéglátás pedig azt sem mulasztotta el, hogy a Tokaj-Hegyvidék nevezetességét is megismerje a tudós társaság és este a Zsolyomka Patak völgyében lévő *Estók Pincészetét* meglátogassák, és a borászat tudományával ismerkedve, cseppentve kóstolják az édes hazai nedűt.

Márkusné Natter-Nád Klára

Hommage à Kodály

A Szolnoki Szimfonikus Zenekar Hangversenye Az Aba-Novák Kulturális Központ Színháztermében 2012. október 29-én.

A hangverseny bevezetőjeként ünnepi köszöntővel emlékeztek Kodály Zoltán életéről-életművéről, **Márkusné Natter-Nád Klára** előadásában. Músonon Kodály Zoltán zenekari művei közül előadásra került a:

**Színházi nyitány,
Marosszéki táncok,**

**Concerto zenekarra
Galántai táncok.**

Az est karmestere: **Bánfi Balázs.**

A nagyszerű ünnepi hangversenyt a közönség igaz elismeréssel és nagy tetszéssel fogadta.

PRO CULTURA HUNGARIAE kitüntetés

Dr. Furiya Miyako

a Fukushimai Kodály Kórus alapító karnagyának

**A kitüntetés ünnepélyes átadását 2012. szeptember 27-én,
a Kodály Emlékmúzeum előadótermében tartották.**

A magyar zeneművészet alkotásainak, Bartók és Kodály kórusműveinek, és a magyar zenepedagógia módszereinek japáni terjesztése terén szerzett érdemei elismeréseként,

Szőnyi Erzsébet elnök asszony kezdeményezésére és a Magyar Kodály Társaság felterjesztésének eredményeként, Balog Zoltán miniszter úr az Emberi Erőforrások Minisztériumának vezetője adományozta a kitüntetést, amit Dr. Hammerstein Judit kultúráért felelős helyettes-államtitkár asszony adott át.

A közvetlen, baráti hangulatú ünnepélyes eseményt dr. Ittész Mihály a Kodály Társaság elnöke vezette végig. Bevezetőként köszöntötte a megjelent vendégeket, közöttük a Japán Követség első titkárát Yasuda Kunihiko urat, Dr. Hammerstein Judit h. államtitkár asszonyt, Szőnyi Erzsébet professzort és a rendezvény kedves házigazdáját Kodály Zoltánnét.

A Laudációt Csatári Gabriella protokollfőnök olvasta fel.

„Dr. Furiya Miyako karnagy, egyetemi oktató, a magyar zene, a magyar zenepedagógiai módszerek, a Kodály Zoltán nevével fémjelzett koncepció elkötelezett híve, ezt bizonyította a Nemzetközi Kodály Társaság elnökségében végzett munkájával is.

1981-ben ismerkedett meg a magyar zenei nevelés alapjait jelentő Kodály-koncepcióval, majd 1987-től tanult többek között Kurtág György tanítványaként a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskolán. A Fukushimai Kodály Kórus alapító karnagyaként rendkívül sokat tett Kodály Zoltán és Bartók Béla életműve megismertetéséért. Elsősorban Japánban, de szerte az egész világon, ahol Kodály szimpóziumok, nemzetközi zenei nevelési konferenciák vagy kórusfesztiválok alkalmából fellépett énekkarával, mindenütt bizonyította, hogy méltó és értő követe a két nagy klasszikus mellett a ma élő kortárs magyar szerzők művészetének is. Sikeres szerepléseit számtalan hang- és képfelvétel tanúsítja.

A fentiek alapján dr. Furiya Miyako karnagy, professzor asszonynak az emberi erőforrások minisztere a magyar zenekultúra népszerűsítése érdekében kifejtett több évtizedes eredményes tevékenységéért a Pro Cultura Hungarica kitüntetést adományozza”.

Ezt követően Szőnyi Erzsébet emelkedett szólásra, elmondott gondolatait írásban is közölte.

„A hivatalos megemlékezésen túl legyen szabad néhány személyes tapasztalatomat megosztani Önökkel, az ünnepelt személyével kapcsolatban. Az a feltétel nélküli baráti, szakmai, rokonni szeretet, ami Miyakoból felénk, magyarok felé áradt, mélyen megindító. Ez különösen azért is becses számunkra, mert a japánok általunk eddig ismert és tapasztalt

zárkózott, kifelé nem tárulkozó magatartást messze megcáfolta Miyako nyílt szívű, baráti, testvéri melegsége. Tudjuk, hogy a japánok velünk rokonni kapcsolatot ápolnak, noha mi kevésbé érezzük ezt magunk részéről. Pedig népünk keleti gyökerei nyilvánvalóak, és bizonyos fokig regisztráljuk is azokat. Az általunk tapasztalt különleges vonzalom a 20. század ötvenes éveinek táján keletkezett, amikor itt járt Kodály Zoltánnál Goro Hani, a neves japán történettudós. E látogatás után jött leánya, Hani Kyoko Magyarországra zenét, magyar nyelvet, irodalmat tanulni, s lett magas szintű fordítója a magyar irodalomnak japánra, és a japánnak magyarra.

Forrai Katalinnal történő találkozására megnyitotta Japán felé az utat a Kodály koncepciónak, így Kyoko számítható e téren első számú „rokonunk”-nak, akit aztán számosan követtek. Például jelenlegi tolmácsunk Naomi is aki muzikus és magyar férjével itt él Kecskeméten. Mi muzikusok, Kodály tanár úr szellemében tevékenykedők, a „keleti nyitást” már régen megtettük, a többi csak utánunk jön, a kitárt kapun keresztül.

Miyakónak a magyar kultúra terjesztésében megnyilvánuló tevékenysége most méltó megbecsülést kapott e kitüntetés odaítélésében. Biztosak lehetünk abban, hogy folytatja amit eddig tett, és csak további sok sikert és örömet kívánunk neki és a Fukushimai Kodály Kórusnak!”

A laudációk elhangzása után Furiya Miyako magyarul mondott köszönetet, megemlítve hogy nagyon tisztelve, második hazájának tekintti országunkat. Majd beszélt japánul is amit

Ito-Illés Naomi tolmácsolt a legmagasabb fokú tökéletességgel. Naomi jól ismert zenei körökben régóta él Magyarországon Kecskeméten, zenetanár, zenei fordító, tolmács.

Hazatérve, néhány nappal később Miyako e-mailen is közölt egy kis kiegészítést magyar kapcsolatairól. Idézünk ebből az írásból, (hogy mindazok akik nem hallhatták őt beszélni, meggyőződjenek magyar tudásáról.)

„Kedves, kedves Dr. Mihaly tanarur,
Megegyszer mondom oszinten nagyon, nagyon
szepen koszonom.

...En 1978-ben eloszor Magyar szolfezs orat Hakataban
Ugrin Gabor tanarurral. Nagy csoda volt, es azota
akartam tanulni Magyarorszagon.

1986 IKS Kodaly osztendijat kaptam,
es 1987-en eloszor jottem Magyarorszagon,
es azota minden evben jartam es folytottam tanulni.
Kurtag Gyorgy tanarurral 1987 januarban talalkoztam
akademian es azota minden orat hallgattam.

Dr. Furiya Miyako japan karnagy, egyetemi oktato 1981-ben ismerkedett
meg a magyar zenei neveles alapjat jelento Kodaly-koncepcioval...
Sok, sok szeretettel es koszonettel, Miyako”

Az ünnepi hangulatot a szép virágcsokrok, köszöntések és különböző zenei betétszámok ékesítették. Miyako maga is leült a zongorához és nagy meghatódottsággal játszott egy Kurtág, majd egy Bach művet.

Bevezetésként és befejezésül, a Marcibányi téri Kodály Zoltán Iskola tanárai: *Plajner Ilona* – fuvola és *Túrós Enikő* – zongora előadásában hangzott el, Kodály Zoltán: *Epigrammákból* a 3.,4., 5. szám. *Bartók Béla*: *Kilenc kis zongoradarabból*, a *Marcia delle bestie* és a *Csörgőtánc*.

Végezetül a Kodály Emlékmúzeumban tartott ünnepi rendezvények hagyományához méltóan ez alkalommal is *Kodály Zoltánné* szíves vendéglátása adott lehetőséget a meghitt hangulatot követően, baráti beszélgetések keretében annak oldott lezárásához.

szerk.

Az erdélyi „Tündérkert” énekes misszió nyári kalandja

Bécsben a Summa Cum Laude Nemzetközi kórusversenyen első díjat nyert *A Marosszéki Kodály Zoltán Gyermekkar*

Wiener Konzerthaus

Amikor a székely ruhás, értelmes, lelkes gyerekekből álló kórust valaki meglátja a bécsi verseny győzteseinek között a **Wiener Konzerthaus** zsűfolyásig megtelt pazar aranytermében, senki nem gondolná, hogy ezek a csillogó szemű gyerekek a világnak egy olyan pontjáról érkeztek, ahol a mindennapokat a poros vagy éppen sáros utak, a létminimumért való szakadatlan küzdelem, a több irányú kiszolgáltatottság, az alapvető emberi jogoknak már megszokottá vált semmibe vétele jellemzi. Kultúránk, műveltségünk, hitünk a kincsünk – ez nemcsak megtart, de lehetőségeket teremt: egyenlővé tesz a világ bármely országából érkező együttesek gyermekeivel, fiataljaival.

A Marosszéki Kodály Zoltán Gyermekkar a felső-nyárádmenti falvak – Nyárádremete, Nyárádköszvényes, Mikháza, Deményháza, Székelyhodos, Jobbágytelke – és Szováta gyermekeiből áll, olyan gyerekekből, akik hálásak a tanításért, odaadóak és lelkesek.

Meghívást kaptunk hangfelvételeink alapján a *Summa Cum Laude* nemzetközi zenei fesztiválra és versenyre, amelyet 6. alkalommal rendeztek meg Bécsben. A világ 5 kontinenséről 19 országból 34 ifjúsági és

gyermekegyüttes, 1600 fiatal érkezett a zenei fesztiválra. A versenyen kategóriánkban, a gyermek és ifjúsági egyneműkari kategóriában nemcsak a magyarságot és Romániát képviseltük, hanem egyetlen európai kórusként egész Európát is! A többi együttes Ausztráliából, Új-Zélandból, az USA-ból, Kínából, Japánból, Dél-Afrikából érkezett. Mindez csak növelte meglepődésünket és az eredmény értékét, amikor megtudtuk, hogy az új-zélandi *Cantala leánykarral* együtt megnyertük a versenyt. A nagyszemű rendezvény a kedves bécsi szervezők precizitásáról, rugalmasságáról, emberségéről, szociális érzékéről árulkodott: a versenyteljesítmény helyett a találkozáson, a muzsika öröme, a fiatal együttesek fejlődésre való motiválásán volt a hangsúly.

Csodálatos helyeken volt alkalmunk énekelni: az Európa legjobb hangversenytermeiként számontartott Musikverein-ban (ahonnan az újévi hangversenyt közvetítik), ez volt maga a verseny helyszíne, illetve a csodálatos Wiener Konzerthausban, ahol pedig a győztesek gálahangversenye zajlott. Mindkét helyszín pazarul gyönyörű befogadó közege volt az odaillően igényes muzsikának. Annak ellenére, hogy hatalmas koncerttermekről van szó, az elbűvölő akusztikai viszonyok megkönnyítették a szép kórushangzás létrejöttét. Énekeltünk még – egy-egy óras hangversenyt adva – „A Muzsika Háza” nevű Európa-hírű interaktív zenei múzeum csodálatos akusztikájú belső udvarán, illetve a Karlsplatzon (Európa legnagyobb tere) és a szintén zengő akusztikával megajándékozó Karls-

Rathaus

templomban. Olyan hangzó élményeink születtek, melyeken soha nem fogunk elfelejteni. De ugyanígy feledhetetlen élmény a nyitó ünnepség a Bécs szimbólumának számító Stephansdombon, a záró ünnepség és fogadás szintén az összes együttes részvételével a Városháza díszes nagytermében, a „workshopok” (műhelyfoglalkozások) a bécsi Zeneakadémián, zsűritagok vezetésével, köztük Simon Carringtonnal, a King's Singers együttes egykori tagjával. Az exkluzív helyeken elköltött vacsorák újabb élményeket adtak Bécs atmoszférájából: jártunk a Rathauskellerben, a Wienerwald étteremben, az Esterházy-pincében. Ez utóbbi helyen tudtuk meg az eredményt a verseny napjának estéjén – volt nagy sírás, nevetés, örvendezés! Vacsora után zengett Bécs belvárosa, a Burg és környéke a székely ruhás gyerekek spontán örömeinkéntől, melyet pillanatok alatt turisták tömege követett kamerákkal felszerelve.

Sokan kérdezték, amikor hazajöttünk, hogy mit énekeltünk. Csupa JÓ magyar művet! Büszkéek voltunk rá, hogy a győztesek gálahangversenyén úgy konferáltak be minket, hogy „ez az a kórus, mely Magyarországot képviseli”. Hogy ez elszólás volt vagy a magyar művekről jutott eszébe a bemondónak, nem tudjuk, de számunkra szívet melengető mozzanattá vált, és némiképp átéljük, hogy célunk teljesül. Mi ugyanis azzal a céllal megyünk nemzetközi kórusversenyekre, hogy megmutassuk a világnak, hogy Romániában él egy erőteljes magyar kisebbség, mely a magaskultúrában is meg tudja fogalmazni magát magyarként. Az is felemelő volt, amikor a gálahangverseny délutánján a Wiener Konzerthausban gyakoroltuk a fesztivál himnuszát – 19 ország 34 együttesének 1600 énekesé –, és *Simon Carrington*, aki a zsűri szakmai színvonalát meghatározta, vezényelte a fesztiválhymnuszt. Egy-egy szólórészt a legjobb eredményt elért kórusok énekeltek, s Carrington a próbán minket így szólított: „Kodály”, amikor felmutatott ránk az első emeleti páholyba. Jól esett, hogy ebben a sokszínű nemzetközi közegben mi vagyunk „a” „Kodály”.

Közvetlenül a 20 perces versenyprogram után a zsűrielnök, *Erwin Ortner* gratulált „a egyszerűen előadott magyar programhoz”. A két kötelező osztrák mű után (Mozart: Abécé-nóta és Herwig Reiter, mai szerző Bitte, Betti c. nehéz és izgalmas műve) valóban kizárólag magyar szerzők műveit énekeltük. Orbán György: 6. miséjének fennséges Gloria tételét, Dudás Nóra, debreceni egyetemista kiváló zongora-közreműködésével. Ezt a művet a gyerekek az első próbától kezdve rajongva szerették. Ezt követte Kocsár Miklós: Salve Regina c. csodálatos darabja, melyet a zeneszerző Rozgonyi Éva Liszt-díjas karnagynak ajánlott, aki a Marosszéki Kodály Zoltán Gyermekkar mindkét karvezetőjének szeretett mestere. Nagy áhítattal és odaadással énekelték a gyerekek ezt a művet – az erdélyi magyarság szívéhez Mária közel áll, öröm volt rábukkanni erre a fénytel teli műre. Ezek után két folklór darab következett Kodály Zoltántól: Gergely-járás és Táncnóta. Az élő népdalok földjén autentikusak ezek a művek a gyerekek szájából.

A zsűri nevében *Markus Obereder*, szólt a karvezetőkhez, mind az öt zsűritag észrevételeit továbbítva. Sok biztató visszajelzést kaptunk, ezek szerint kórusunk jellemzői: szép kórushangzás, tiszta intonáció, változatos program, impresszív, őszinte, kifejező előadás, nehéz darabok, muzikális megformálás, jó zongorista. Külön ajándék volt Simon Carrington bensőséges gratulációja a gála végén: két kezét összetéve hajolt meg a székely ruhás gyerekek és karnagyai előtt.

Czakó Gabriella, az első karnagy a felkészülési folyamatban s a versenyen is megmutatta, hogy szakmai felkészültsége mellett milyen csodálatos pedagógus. Olyan módon hozza ki a gyerekekből a legtöbbet, hogy mindvégig meg tud maradni az élményszerű muzsikálásnál, mindvégig a játék, az élmény, a jókedv jellemzik a próbákat, egy pillanatig sem érzik a gyerekek a teljesítmény-kényszert. Ez az oldott, felszabadult éneklés a verseny-szituációban is hajlékonysággal, muzikalitással ajándékozta meg a kórust. Gabi néni mindig lelkesít, biztat, bátorít, és óriási találékonysággal új és új próbálkozásokkal, a gyerekek számára észrevehetetlen módszerességgel, mindig belőlük kiindulva, a legtermészetesebb úton emeli magasabb szintre a kórust. Hálás vagyok, hogy együtt dolgozhatok vele, részese lehetek annak a csodának, ami a keze alatt megszületik.

Nagy Éva Vera

MAGYAR ÖRÖKSÉG DÍJÁT KAPOTT a 100 éve alapított Fővárosi Énekkar

A Magyar Örökség Díj hatvannyolcadik díjátadó ünnepsége 2012. szeptember 22-én volt a Magyar Tudományos Akadémia Dísztermében

Az ünnepség nyitányaként A Fővárosi Énekkar énekelt, Kodály Zoltán: Nagyszalontai köszöntője és az Adventi Ének hangzott fel, *Nosedá Tibor* karnagy vezényletével.

Laudációt mondott *Zelinka Tamás*

Tisztelt Ünneplő Közönség!

2012. október 15-én lesz 100 éve, hogy tanítókból, énektanárokból és karvezetőkből megalakult a Székesfővárosi Énekkar, a Fővárosi Énekkar jogelőde *Sztojanovics Jenő* énektanár, zeneszerző, a Magyar Dalszövetség országos karnagyának vezetésével. Az akkori városvezetés ezzel a dönté-

sével nemcsak azt a szándékát fejezte ki, hogy erre a kórusra a főváros zenei életében szükség van, de azt is, hogy az Énekkar tagjai minél többen a főváros oktatási és kulturális életét segítő közalkalmazottak soraiból kerüljenek ki. Örömmel regisztrálhatjuk, hogy a kórus gerincét 100 év után is olyan lelkes budapestiek alkotják, akik a karéneklést nemcsak szívvel-lélekkel kedvelik, de rendületlenül hisznek az énekkari lét semmi máshoz nem hasonlítható szépségében.

Elmondhatjuk azt is, hogy a kórust a kezdetektől fogva zenei életünk legjobbjai vezették: Sztojanovics Jenőt nyugdíjba vonulása után Kacsóh Pongrác, majd Karvaly Viktor követte, de szintén csak a nagyrabecsülés hangján szólhatunk Péter József, Pődör Béla, Dobray István, Ugrin Gábor, Takács László, Csík Miklós, id. Sapszon Ferenc, Dinyés Soma, Székely Miklós odaadó művészi és szervező munkájáról éppen úgy, mint a jelenleg regnáló *Nosedá Tibor* zeneszerző-karnagy példaértékű teljesítményéről. Örömkre a felsorolt karnagyok közül öten velünk ünnepelek majd a centenáriumot, és köszönhetik azokat, akik közül számosan évtizedek óta hűséges és áldozatos tagjai a Fővárosi Énekkarnak.

A Fővárosi Énekkar megalakulásakor az oratórium-kultúra művelését és terjesztését tűzte zászlajára, melynek bizonyágaként már a bemutatkozó koncerten elénekelték Mozart Requiemjét szép sikerrel, gyors fejlődést ígérve. Ezt később követték az oratórikus irodalom olyan nagyszabású remekei, mint Bach: János passiója, Haydn Teremtés és Évszakok című oratóriuma, Brahms, Dvořák és Verdi Requimje, Liszt Ferenc, Bartók Béla, Kodály Zoltán, valamint Lajtha László, Sugár Rezső, és Farkas Ferenc zenekari kíséretes művei. Az oratórikus koncertek karmesterei közül kiemelkedik Kodály Zoltán, Dohnányi Ernő, Bárdos Lajos, Ferencsik János, továbbá Otto Klemperer, Richard Strauss, Arturo Toscanini, és Bruno Walter szereplése.

100 év krónikájából nehéz kiválasztani a legsikeresebbet, de talán nem tévedek nagyot, amikor arra az 1934. október 21-én és 22-én Bécsben, illetve Budapesten megtartott előadásra emlékezem, melyeken Kodály Psalmus Hungaricusát és Beethoven IX. szimfóniáját Arturo Toscanini vezényelte a Bécsi Filharmonikusok élén, s aki az előadás után – számos pályatársához hasonlóan – a legnagyobb elragadtatással méltatta az együttest. A monumentális kórusművek mellett a Fővárosi Énekkar sohasem nélkülözte repertoárjából a kíséretnélküli alkotásokat sem, melyek szerzői sora a reneszánsztól napjainkig ível. A hosszú és gazdag krónikából most Kodály Zoltán 1934. március 17-i szerzői estjére emlékeztetek, melyen Báthy Anna és Palló Imre dalokat, népdalfeldolgozásokat énekelt, a Székesfővárosi Énekkar pedig Karvaly Viktor vezényletével bemutatta az Este című vegyeskart, a teljes Pange linguát, és két új kórust: a Nagyszalontai köszöntőt és a Mátrai képeket. Erről a koncertről jegyezte meg Tóth Aladár, hogy Kodály szerzői estjein egyre többször és egyre diadalmasabban hangzik fel az emberi hang, az ének.

Köszöntő sorok *Legányné Hegyi Erzsébet tiszteletére* – tanítványi szemmel –

A Kórus művészi munkáját számos alkalommal ismerték el rangos szakmai címekkel, díjakkal. Példaként említem a széles körű és megújuló műsorválasztás és a különböző stíluskörök jelentős alkotásainak előadásáért megítélt Kiváló Együttes és a Hangversenykórus kategória-minősítő címet, továbbá a Budapestért-díjat, melyet a hazai zenei életében végzett magas színvonalú alkotóműhelyi munkáért, a fővárosi énekkari mozgalomban vállalt vezető szerepért, továbbá a hagyományápoló és az újító törekvésekért kapta az együttes 2002-ben, megalakulásának 90. évfordulóján.

Örömmel jegyzem meg, hogy a felsorolt méltatások minden szava most a 100. születésnapon, a Magyar Örökség Díj odaítélésének az évében is változatlanul jellemzik a kórust, amely a magyar történelem drámai korszakai okozta kényszerű veszteségeken is mindig felül tudott emelkedni.

A Fővárosi Énekkar, ahogy a Budapestért Díj átvételekor, úgy most is énekszóval köszöni meg az adományozó nagylelkűségét és emlékezik mindazokra, akik az elmúlt évtizedekben sokat tettek a Kórus továbbéléseért, fennmaradásáért, sikeréért.

És hogy ez a további években, évtizedekben is így legyen, idézem a Fővárosi Énekkart nagyrabecsülő és többször vezénylő Bárdos Lajos latin jókívánságát** a Fővárosi Énekkarért szintén lelkesedő Lukin László fordításában:

*Cantemus,
quia cantare bonum est –
Cantemus,
quia cantare iucundum est –
Cantemus,
quia cantare amantis est.*

*Csak énekelj,
mert az ének jó dolog!
Csak énekelj,
mert az ének víg dolog!
Csak énekelj,
mert az énekben szív dobog!*

** Verba et voces: Bárdos Lajos. A vegyeskari Cantemus Debrecen Város Tanácsának felkérésére készült 1977-ben.

Az oklevél átvétele után az Énekkar köszönetét,
Liszt Ferenc: Cantatibus organis c. kórusművének előadásával
Nosedá Tibor vezényletével – tette méltóvá.

November 4-én ünnepli 85. születésnapját a szeretve tisztelt Tanárnő, bizonyára minden nyilvános külsőség nélkül, meghitt körben.

Közzétett pedagógiai munkáinak jelentőségéről szükségtelen volna hosszabban is szólnom: önmagáért beszél a tény, hogy azok a magyar szolfézs- és zeneelmélet-oktatás gyakorlatában a legáltalánosabban elterjedt, legfontosabbá vált kiadványok közé tartoznak. Módszerességükben, szisztematikus rendjükben, egyáltalán: tartalmuk s küllemük minden szempont szerinti igényességében, nem csupán keletkezésük korátlagát múlták messze fölül. Kizárólag mint érzékeltető példát írom le: hiába is észrevételezte egyszer egy kollégám, hogy a *Bach példatár* két kötetének évtizedeken át tartó térnyerése a hazai szolfézstanításban *mértékét tekintve* bizonyos egyoldalúsághoz vezetett: ugyan mi más helyettesíthetné ezeket a nagy formátumú összeállításokat? A Legányné Hegyi Erzsébet nevét viselő zeneelméleti tárgyú könyvek pedig témájukra nézve a legkoncentráltabb, egyben legrendszeresebb összefoglalások, amelyeket valaha is a kezemben tartottam.

Zeneelmélet és zeneelmélet-módszertan óráin ez az – írott formájában is a közelítésmódok változatosságával lenyűgöző – gazdagság *megelevenedett*, olyan praxis részeként, melynek egyik vagy másik, addig jól bejárt „ösvénye” helyébe szükség szerint az új lehetőségek akár dimenziónyi különbségű sokasága léphetett a pillanat leforgása alatt, s ahol így a didaktikai találmányok skálája kimeríthetetlennek, míg magának a didaxisnak a céltudatos intenzitása egyenesen páratlannak volt mondható. Az óráit uraló szellemi tisztaság-igény a legcsekélyebb üresjáratot sem tűrte meg, s a didaxis folyamatának mindennemű precizitása és módszeressége az elődöktől örökölt kapott szellemi javak tiszta formájú átadásának fontosságába vetett *hiten* alapult. E töretlen csoda láttán csak ámulni-bámulni lehetett, s ugyanez tette Legányné Hegyi Erzsébet óráit számunkra valódi műhellyé – Őt pedig igazi Mesterré a szó hagyományos, legnemesebb értelmében.

Módszertan-oktatása élő gyakorlatot jelentett tehát, melynek során azt sajátíthatta el leghamarabb és legkövetkezetesebben a kellően ráhangolt tanárjelölt, hogy módszereket nem *tanítani* kell, hanem *átadni*: bizonyos szellemi szigorral (melyet természetesen önmagával szemben alkalmazott legerősebben a Tanárnő), s Mesterként is a legnagyobb fokú szerénységgel és: alázattal. Hiszen mindez előfeltételét képezi annak, hogy valósággá válhasson mindennemű komoly tanítási praxis végső értelme, s az nem több és nem kevesebb, mint ahogy az idén évfordulós Hermann Hesse megfogalmazta főművében: tanító és tanítvány együtt kell szolgálnia a *szellemet*.

Láthattuk, hogy Legányné Hegyi Erzsébet viszonya egykori, saját mes-
tereikhez is a feltétlen szolgálat jegyében áll: utólag is megható például
visszaemlékezni arra, ahogyan időnként bevezetett egy-egy zeneelméleti
problémát – a Rá olyannyira jellemző szerénységgel –: „mi ezt Bárdos
tanár úrtól úgy tanultuk annak idején, hogy...”. Mintha nem is lettek
volna azóta saját gyűjtőmunkái azon a bizonyos területen! Dehogyan-
nem...

A didaxisnak ez a kivételes szintje: *művészet*. Azzal együtt: valódi Rend,
egy ezoterikus szellemi birodalomé, s mindez – ismét csak Hessét idézve
– „ég és a szellem igazi derűjében” fogant. Rejtett kert nyíló rózsája.

Sziklavári Károly

„Szomszédolás”

A Pécsi Kamarakórus és a Szegedi Bartók Béla Nőiakar pécsi hangversenye

Október 6-án emlékezetesen szép hangversenynek lehettünk részesei a
pécsi Szent Ferenc Templomban. A *Szegedi Bartók Béla Nőiakar*t látta vendé-
gül a *Pécsi Kamarakórus*, akik ez év tavaszán már bemutatkozhattak
a Tisza-parti városban.

A Szegedi Bartók Béla nőiakar, vezényel: Ordasi Péter

Nem az első a két város között az ilyen „szomszédolás”, hiszen koráb-
ban hasonlóban volt része a Kodály Gimnázium Bartók Leánykarának és
a Ciszterci Rend Nagy Lajos Gimnáziuma Laudate Kórusának, tavaly
pedig a Kardos Pál-díjak átadásán énekelhetett a szakma kiválóságai előtt
a szegedi Fricsay Teremben a pécsi Szent Ferenc Templom Szeráfi Kórusa.

A Pécsi Kamarakórus, vezényel: Tillai Aurél

Rozgonyi Éva, Ordasi Péter, Tillai Aurél, Kertész Attila és Nagy Ernő
szakmai és baráti kapcsolatát is fémjelzik ezek a látogatások.

A vendég szegedi kórus 2006 óta énekel nőikarként, korábban *Rozgonyi Éva*
irányításával mint vegyes kar ért el számos hazai és nemzetközi sikert.
Ordasi Péter vezetésével emlékezetes látogatást tettek 2007-ben Rómába,
ahol a Szent Péter Bazilikában szolgálhattak szentmisén, 2008-ban pedig
a debreceni Bartók Béla Kórusversenyen nyertek I. díjat.

„Musica Sacra” hangverseny – szerepelt a meghívón, és valóban ezen
az estén a helyhez illő gyönyörűséges „szent” zenék hangzottak el átszel-
lemült, meghitt előadásban.

A Bartók Béla Nőiakar *Rozgonyi Éva* Liszt- és Bartók Pásztor-díjas
karnagy és *Ordasi Péter* vezényelték, a *Pécsi Kamarakórust* pedig *Tillai Aurél*
Liszt-és Magyar Örökség-díjas karnagy irányította. Közreműködtek:
Lucz Ilona (zongora), Dr. Kopjár Gábor (orgona), Tillai Tímea (ének) és
Barcza Szilvia (gordonka).

Mindkét énekkar rendkívül változatos műsorral készült erre az ünne-
pi hangversenyre, elsősorban latin nyelvű kórusok hangzottak el a hely-
szellemének megfelelően Sweelinck, Verdi Liszt, Brahms, de nem hiá-
nyoztak a Kodály-művek sem Szép könyörgés, 150. genfi zsoltár, valamint
a kortárs szerzők magyar és latin nyelvű énekei: V. Nees, Tillai Aurél,
Karai József, Huszár Lajos, Orbán György művei.

Árnyalt dinamikai megoldások, tiszta intonáció, pontos szövegismeret, a művek tartalmával való teljes azonosulás jellemezte a kórusok előadását. A lélek szólt hozzánk mindkét kórus énekéből.

Ünnepi hangversenyen vettünk részt, de arról sem felejtkeztünk meg, hogy ez a nap valamennyiünk számára egyben nemzeti gyásznap is volt. A két összkari mű ezt a kettősséget volt hivatott kifejezni. Dr. Ordasi Péter emlékező gondolatai után *Tillai Aurél* Gárdonyi Zoltán: Kánon október hatodikára című művét, majd Kodály-Berzsenyi: A magyarokhoz című remekművét *Ordasi Péter* vezényelte. S miként az első mű után természetes volt a főhajtás az áldozatokért, megrázó csendben; a Kodály-kánon után „Nem sokaság, hanem lélek, s szabad nép tesz csuda dolgokat.” lelkes tapssal ünnepelte a közönség a résztvevő szereplőket, kórusokat és karnagyainkat. Ez utóbbi két összkari alkotásban a templomban szolgáló *Szeráfi Kórus* is együtt énekelt a koncertet adó szegedi és pécsi kórusokkal.

Köszönjük ezt a szép estét!

Nagy Ernő

Ugrin Gábor köszöntése

Hangverseny a Veres Pálné Gimnáziumban

A „berlini” kórus fennállásának 50. évfordulója

Rendkívüli megkeresés érkezett sokaknak – a Veres Pálné Gimnáziumban 1964 és 1990 között érettségizett zeneértő emberek címére – július közepén. A szervező azért keresett meg bennünket, hogy szeptember 15-re énekelni hívjon a „berlini 50” címmel rendezendő emlékhangversenyre.

De mit is takar ez az elnevezés? *Ugrin Gábor* tanár úr, a Veres Pálné Gimnázium énektanára a 60-as évek közepére komoly szakmai elismerést vívott ki magának és az iskolának az iskola énekkarával. A kétszáz főt is meghaladó létszámú kórus színvonala és átütő sikerei elismerésére a berlini Max Planck Gimnázium kórusával kialakítandó kapcsolatra ez az iskola kapta meg a lehetőséget.

Nagy dolog volt akkor, 1965-ben külföldi meghívást kapni! A hatvan fős keret kiválasztása után heti két alkalommal, reggel negyed 8-tól 8-ig folytak a próbák hónapokon keresztül, közben pedig kialakult a tíz-tíz napos csereprogram tartalma.

A hihetetlen lelkesedéssel készülő diáksereg nagyszerű hangversenyt adott a *Humboldt Egyetem* aulájában, és a berlini nevezetességek megtekintése mellett feledhetetlen kiránduláson vett részt a szépséges Hanza városban, Stralsundban és a Keleti tenger parti üdülőhelyen. A két kórus tagjai között szoros baráti szálak szövődtek, egy-kettő még ma is él.

A hívó szóra szeptember közepén több százan gyűltünk össze a gimnázium belső udvarán. Elsőként a ma már 50-68 éves korosztályból alakult kórus énekelt olyan műveket, amelyeket valaha a Tanár Úr keze alatt énekeltünk, mi akik esetleg tagjai is voltunk az utazó kórusnak, vagy a fenti években jártunk a gimnáziumba és voltunk tagjai az énekkarnak. A mintegy harminc tagú éneklő társaság előzetesen két alkalommal jött össze próbálni, *Losonczy Katalin*t kérve fel, hogy vezényelje a jubiláló együttest.

A találkozás megrendítő volt, mindent tudtunk, amit annak idején megtanultunk a kóruséneklésről, ennek kultúrájáról, sőt a választott műveket most is ugyanazzal a zenei dikcióval ismételtük el, mint annak idején, amikor megtanultuk!

A nyolcvanas években már tradicionálisan „berlini kórus” néven tovább működő kórus most megjelent tagjait az akkori idők énektanára, *Arany János* tanítványai, *Ábrahám Katalin* és *Szalay Katalin* vezényelte. A két kórus a koncert végén közösen is énekelt, majd *Ugrin Gábor* lépett a boldog énekesek elé és keltette életre a mindenkori legnagyobb élményt, a Balassi Bálint versére komponált Kodály művet, a Szép könyörgést.

Újra fiatalok voltunk és a közönséget ugyanúgy lázba tudtuk hozni, mint egy fél évszázaddal ezelőtt. Ajándék volt ez a nap, ez az este, olyasmiket gondoltunk át újra és elevenítettünk fel magunkban, amiről ma már mindannyian tudjuk, hogy nem csak zenei élményekben, hanem emberformáló munkában sem volt hozzá fogható idő az életünkben.

A laudációt a hangverseny keretében *Masszi Gabriella* mondta el mindnyájunk nevében.

Köszönjük, drága tanár Úr, hogy kaphattuk és megélhettük azokat az éveket!

A „berlini kórus” százaknak és százaknak jelent egy és ugyanazt, iskolát, zenét, múltat, összetartozást, töretlen igényességre törekvést és mércét a mindennapokban.

Isten áldását kérve Tanár Úr életére szeretettel köszöntjük! Az éneklők nevében

M. Dr. Losonczy Katalin

In Memoriam Kodály Zoltán *Nemzetközi Zeneszerzőverseny*

– Két magyar kórusművet díjaztak –

Kodály Zoltán születésének 130. évfordulója alkalmából, 2012-ben, harmadik alkalommal hirdették meg, a *Kodály Zoltánné* védnökségével megrendezett nemzetközi zeneszerzőversenyt.

A kiírásra a két kategóriában összesen 47 kórusmű érkezett. Az alkotások között Ausztráliából, az Egyesült Államokból, illetve Szingapúrból érkezett pályamű is volt.

A gyermekkarra írt darabok esetén az alkotók 6–10 perc terjedelemben, legfeljebb három hangszer használatával írhatták meg a résztvevők eredeti, elsősorban a cappella műveiket, míg a vegyeskari művek esetén 16–20 perces a cappella alkotásokkal lehetett nevezni, szintén három kísérophangszer használatával.

A döntőbe jutás magas kritériumainak a gyermekkarra írt művek kategóriájában 19 pályaműből csak 6 alkotás felelt meg. Az eredmények összesítését *Kodályné Péczely Sarolta* személyes támogatásával, valamint *Erdei Péter* karnagy, a verseny művészeti igazgatója vezetésével a Kodály Emlékmúzeumban tartották. A nemzetközi zsűri összesített pontszámai alapján a szervezők egy 2. díjat osztottak ki:

Bánkövi Gyula *Négyes hatos* című műve bizonyult a legjobbnak.

A vegyeskarra írt 28 mű közül két alkotás került döntőbe. Az öttagú (görög, amerikai, német, svéd és magyar) zsűri pontszámai alapján szintén 2. díjat, és az azzal járó 2000 eurót

Pócs Katalin *Gyászmenet* című alkotása nyerte el.

Az ünnepélyes eredményhirdetési ceremóniára és a díjnyertes művek előadására a *Nyíregyházi Cantemus Gyermekkar* és az *MR Énekkar* közreműködésével **december 13-án**, a Bartók Béla Nemzetközi Hangversenyteremben rendezett gálakoncerten kerül sor. A hangversenyt közvetíti a rádió, a díjnyertes műveket megjelenteti az Editio Musica Budapest.

Bánkövi Gyula tanára a Bartók Béla Zeneművészeti Szakiskolában Kocsár Miklós, majd a Zeneakadémián Bozay Attila volt. Bánkövi számos díj és elismerés birtokosa, 2003-ban például az 50. Tribune Internationale des Compositeurs seregszemlén II. helyezést ért el Accord(ion) koncertjával. 2004-ben Erkel-díjat kapott.

Pócs Katalin a Zeneakadémián Petrovics Emil tanítványaként 1988-ban diplomázott. 1986-ban a Liszt Ferenc emlékére kiírt zeneszerzői pályázat első helyezettje. 1992-ben egy dél-afrikai pályázaton negyedik helyezést ért el. Több művét is kiadták nyomtatott formában Magyarországon és külföldön. Eddig három darabja jelent meg CD-n.

A 28. Bécsi Nemzetközi Schubert Kórusversenyen
A Kodály Zoltán Magyar Kórusiskola
CANTATE VEGYESKARA
Karnagy: Sapszon Ferenc

**Elnyerte a verseny
„Franz Schubert 2012” Nagydíjat**

Az „AI” Vegyeskari kategória győztese lett
a verseny legmagasabb pontszámával

Különdíjat kapott a
Schubert: Gott im Ungewitter mű
legszebb tolmácsolásáért.

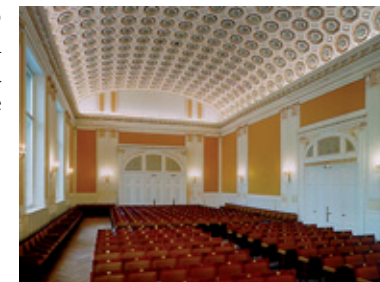
Konzerthaus Wien – Großer Saal – Díjkiosztás

JÚNIUS 14, CSÜTÖRTÖK 19:30
„Votivkirche” Nyitóhangverseny

JÚNIUS 15, PÉNTEK
10:30 „Minoritenkirche”
Az S (Szakrális) Kategória versenye

18:30
„Konzerthaus Wien” – Schubertsaal
Az „AI” Vegyeskari kategória
versenye

JÚNIUS 16, SZOMBAT
11:00 „Lazaristenkirche”
„Barátság” Koncert

A KODÁLY ZOLTÁN MAGYAR KÓRUSISKOLA
25. jubileumi tanévében,
2012. november 11-én, Budapesten
a Batthyány téri Szent Anna templomban
A CANTATE VEGYESKAR
Sapszon Ferenc karnagy vezényletével
előadta a Schubert Kórusverseny teljes programját.

Az **EDITIO MUSICA BUDAPEST**

idén első ízben megjelenő

Egyházzenei kottakatalógusában

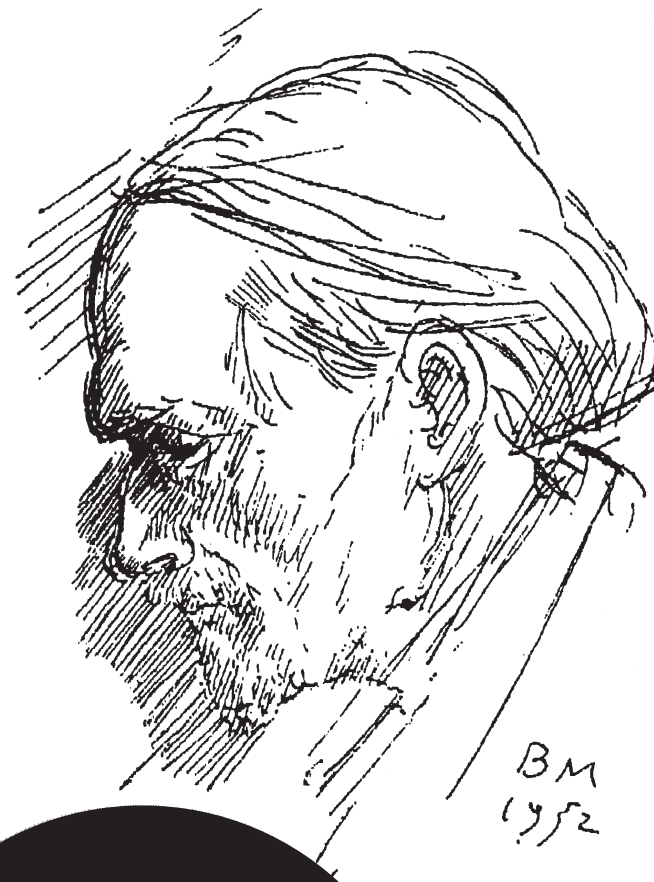
több mint félezer hazai és külföldi egyházzenei
énekes és hangszeres kiadvány megtalálható.

A válogatásában helyet kaptak az egyházzene legnagyobb szerzőinek
mindenki által ismert művei megbízható kiadásban, a repertoár bővítését célzó
kevésbé ismert alkotások, valamint a gyakorló egyházzenesz napi praxisához
nélkülözhetetlen zeneművek. A katalógus használatát megkönnyíti,
hogy betűrendes mutatójában a művek és a gyűjteményes kiadványok
tartalma cím szerint is megkereshető.

www.emb.hu

Universal Music Publishing Editio Musica Budapest Zeneműkiadó Kft
H-1370 Budapest, P.O.B. 322 • Tel.: (361) 236-1105 • Telefax: (361) 236-1101
E-mail: info@emb.hu • Internet: <http://www.emb.hu>

A MAGYAR
KODÁLY
TÁRSASÁG
HÍREI

2012/4